

ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ КУЛЬТУРИ ТА КОМП'ЮТЕРНОЇ ГРАМОТНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ПОЛІЦЕЙСЬКОГО

Ромашенко В. Є.

*кандидатка педагогічних наук,
доцентка кафедри тактико-спеціальної підготовки
Донецький юридичний інститут Міністерства внутрішніх справ України
пр. Луніна, 89, Маріуполь, Донецька область, Україна
orcid.org/0000-0002-8674-9535
romashenkov86@gmail.com*

Коротков Є. П.

*викладач кафедри тактико-спеціальної підготовки
Донецький юридичний інститут Міністерства внутрішніх справ України
пр. Луніна, 89, Маріуполь, Донецька область, Україна
orcid.org/0000-0002-2133-4056
korotkov502@gmail.com*

Ключові слова: *інформаційна культура, комп'ютерна грамотність, поліцейський, інформаційні технології, інтерактивне навчання.*

Статтю присвячено проблемі формування інформаційної культури та комп'ютерної грамотності майбутніх поліцейських. Подано тлумачення понять «інформаційна культура» та «комп'ютерна грамотність» у вітчизняній науковій думці, визначено особливості формування інформаційної культури та комп'ютерної грамотності в умовах закладу вищої освіти для майбутніх поліцейських.

Автори зазначають, що формування інформаційної культури та комп'ютерної грамотності майбутніх працівників поліції має бути всебічним, використання інформаційних технологій має бути на кожному занятті. Розглянуто основні форми, методи та засоби формування інформаційної культури та комп'ютерної грамотності здобувачів закладів вищої освіти. Описано інтерактивні методи (Plickers, Padlet, LearningApps тощо), використання яких у класі сприяє кращому засвоєнню та формуванню інформаційної культури здобувачів. Надано рекомендації щодо організації семінарів та практичних занять з використанням інформаційних технологій, а саме: організація вебконференцій, які тривають довше, ніж семінари, мають більше учасників та дозволяють тематичний розподіл учасників за секціями; використання комп'ютерних дидактичних ігор на семінарах та практичних заняттях, які допоможуть викладачу створити належні умови для роботи здобувачів вищої освіти у комп'ютерному середовищі та дадуть змогу краще закріпити (чи повторити залежно від ситуації) вже вивчений матеріал, узагальнити або систематизувати його; використання комп'ютерного тестування для контролю знань здобувачів та підвищення їх пізнавальної активності. У дослідженні наголошується на доцільності використання на заняттях хмарних технологій, що надає можливість одночасно працювати здобувачам і викладачам над одним проєктом – виконувати завдання, проходити тестові завдання або розв'язувати задачі, допомагає розвинути вміння працювати в команді, уміння відстоювати свої ідеї, застосовувати мозковий штурм і ділитися своїми знаннями. Автори наголошують на доцільності використання системи національних інформаційних ресурсів для пошуку необхідної інформації з певних тем. Прикладом такого ресурсу є Інтернет-ресурс «Правова наука», що містить відомості щодо

організації Національної академії правових наук України та її науково-дослідних установ та висвітлює основні нормативно-правові акти у сфері наукової і науково-технічної діяльності.

FORMATION OF INFORMATION CULTURE AND COMPUTER LITERACY OF FUTURE POLICE OFFICERS

Romashenko V. Ye.

*Candidate of Pedagogic Sciences,
Associate Professor at Tactical Special Training Department
Donetsk Law Institute of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine
Lunina avenue, 89, Mariupol, Donetsk region, Ukraine
orcid.org/0000-0002-8674-9535
romashenkov86@gmail.com*

Korotkov Ye. P.

*Lecture of Tactical Special Training Department
Donetsk Law Institute of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine
Lunina avenue, 89, Mariupol, Donetsk region, Ukraine
orcid.org/0000-0002-2133-4056
korotkov502@gmail.com*

Key words: *information culture, computer literacy, police, information technologies, interactive learning.*

The article is devoted to the problem of formation of information culture and computer literacy of future police officers. Interpretation of the concepts of “information culture” and “computer literacy” in domestic scientific thought are presented. Computer literacy in the study is defined as the knowledge, skills and abilities in the field of informatics, necessary for each person to adequately use the potential of information and communication technologies in their activities. Features of formation of information culture and computer literacy in the conditions of higher education institution for future police officers are defined. The author notes that the formation of information culture and computer literacy of future police officers should be comprehensive, the use of information technologies should be in every lesson. Basic forms, methods and means of forming information culture and computer literacy of higher education students are considered. Interactive methods (Plickers, Padlet, LearningApps etc.), the use of which in the classroom, contribute to better learning and forming of information culture of students are described. Recommendations on the organization of seminars and practical classes with the use of information technologies are provided, namely: to organize the web conferences that last longer than seminars, have more participants and allow thematic distribution of participants by sections; use the computer didactic games in seminars and practical classes; use computer testing to help provide conditions for monitoring students’ knowledge and enhancing their cognitive activity. The author emphasizes the expediency of using the system of national information resources to find the necessary information on certain topics. An example of such resource is the Internet resource “Legal Science” contains information on the organization of the National Academy of Legal Sciences of Ukraine and its research institutions and covers the main legal acts in the field of scientific and scientific-technical activities.

Постановка проблеми. За умов нової технологічної парадигми, інформатизації суспільства, розвитку глобального інформаційного простору й домінування інформаційних технологій у різних галузях професійної діяльності сучасної людини актуальним є дослідження питань формування інформаційної культури та комп'ютерної грамотності фахівців різних галузей, не винятком є і правоохоронна діяльність.

Формування інформаційної культури та комп'ютерної грамотності майбутніх поліцейських набуває особливої актуальності, оскільки обсяг завдань, які сьогодні покладені на Національну поліцію України, непинно зростає. Це суттєво відображається на вимогах до кандидата на службу в поліції. Крім того, підвищуються соціальні вимоги до якості виконуваної поліцейськими професійної діяльності, що вимагає якісних змін у процесі їхньої підготовки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема впровадження технічних засобів навчання у навчально-виховний процес закладів освіти широко висвітлювалася в багатьох вітчизняних посібниках із професійної педагогіки, в окремих навчально-методичних виданнях, педагогічних енциклопедіях. Певні аспекти використання інформаційно-комунікаційних технологій для організації навчання студентів ЗВО і системи організації самостійної роботи студентів за допомогою хмарних сервісів відображено у роботах Г. Алексанян, використання інформаційно-комунікаційних технологій у викладанні правознавства розкрито в роботах С. Нетьосова [1], історію розвитку інформаційно-комунікаційних технологій розглянуто в роботах О. Воронкіна [2], створення освітніх ресурсів у середовищі moodle на основі хмарної технології у своїх дослідженнях розглядали науковці Т. Вакалюк та В. Сергієнко [3, с. 97–99]. Проте формування комп'ютерної грамотності фахівців правоохоронної галузі має свої особливості та потребує окремих наукових досліджень.

Метою статті є висвітлення методів та засобів формування інформаційної культури та комп'ютерної грамотності майбутніх поліцейських протягом навчання у закладі вищої освіти.

Виклад основного матеріалу дослідження. Необхідність сформованої інформаційної культури та комп'ютерної грамотності у майбутнього поліцейського підтверджує і низка заходів Стратегії розвитку органів системи Міністерства внутрішніх справ, виконання яких було заплановане до кінця 2020 року, а саме:

- створення у складі інформаційно-телекомунікаційної системи «Інформаційний портал Національної поліції України» інформаційної підсистеми «Автоматизоване робоче місце дільничного офіцера поліції»;

- запровадження системи фіксації адміністративних правопорушень у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху в автоматичному режимі;

- розроблення із залученням міжнародних експертів методики виявлення, запобігання, припинення, розкриття злочинів, які вчиняються з використанням сучасних інформаційно-телекомунікаційних технологій;

- впровадження автоматизованої підсистеми обліку утримуваних осіб у службовій діяльності органів системи МВС та формування відповідного масиву даних в Єдиній інформаційній системі МВС;

- модернізація інтегрованої міжвідомчої автоматизованої системи обміну інформацією з питань контролю осіб, транспортних засобів та вантажів, які перетинають державний кордон;

- запровадження єдиної інформаційної системи МВС;

- запровадження інформаційно-аналітичної системи оперативного інформування про події;

- розвиток інформаційних систем МВС до рівня вимог Шенгенської інформаційної системи;

- запровадження системи онлайн-навчання працівників органів системи МВС із застосуванням електронних інформаційних ресурсів [4].

Отже, випускникам закладів вищої освіти, які готують фахівців для роботи в правоохоронних органах, вже цього року в різній мірі доведеться використовувати новітні засоби інформаційних технологій для ефективного вирішення службових завдань, тому метою закладів освіти, які готують фахівців з правоохоронної діяльності, має бути формування у здобувачів освіти уміння вчитися, знаходити інформацію, критично її оцінювати і творчо використовувати, тобто формувати в них інформаційну культуру та комп'ютерну грамотність, які у майбутньому забезпечать їм можливість успішно навчатися впродовж усього життя; уміння готуватися до обраної професійної діяльності та постійно вдосконалювати свою професійну майстерність; уміння жити і працювати в інформаційному суспільстві [5].

У контексті нашого дослідження розглянемо поняття інформаційної культури та комп'ютерної грамотності більш детально.

Проблему формування інформаційної культури та компетентності фахівців порушували у своїх працях Н. Баловсяк, О. Барановська, В. Биков, М. Головань, Т. Сіткар, Ю. Туранов.

На тісному зв'язку інформаційної культури з інформаційною компетентністю наголошує низка сучасних дослідників (С. Балакірова, П. Клімушин, О. Матвієнко та інші). Результати їхніх досліджень переконують у тому, що інформаційна культура особистості є незамінним складником розвитку загальної культури особистості та формування її інформаційної компетентності [6; 7].

Поняття інформаційної культури сформува-лось у процесі активізації уваги до механізмів інформаційного обміну в зв'язку з колосальним посиленням ролі інформаційних ресурсів у соціокультурних процесах у середині – другій половині ХХ ст. [8]. На нашу думку, інформаційна культура передбачає наявність у особистості таких здатностей: застосовувати інформаційно-комунікаційні технології в навчанні та повсякденному житті; раціонально використовувати комп'ютер і комп'ютерні засоби під час розв'язування завдань, пов'язаних з опрацюванням інформації, її пошуком, систематизацією, зберіганням, поданням і передаванням; будувати інформаційні моделі й досліджувати їх за допомогою засобів інформаційно-комунікаційних технологій (далі – ІКТ); давати оцінку процесові й досягнутим результатам технологічної діяльності.

Одним із джерел інформаційної культури особистості є знання відповідних інформаційних технологій. Так, для усного спілкування людина має розуміти мову та вміти говорити, а для створення і читання документів – бути письменною. Оскільки сучасні ІКТ побудовані з використанням комп'ютерних пристроїв, усі питання зосереджуються на рівні комп'ютерної грамотності.

Комп'ютерна грамотність – це знання, вміння та навички в галузі інформатики, необхідні кожній людині для адекватного використання потенціалу інформаційно-комунікаційних технологій у своїй діяльності [9].

Одним з важливих компонентів комп'ютерної грамотності вважають знання основних принципів побудови комп'ютерних систем та, відповідно, розуміння їх потенціалу. Така обізнаність формує природне сприйняття комп'ютера як багатофункціонального потужного інструмента, що збільшує можливості людини. Не менш важливим є знання специфічної термінології ІКТ, що допомагає самостійно її опанувати за допомогою численних посібників, які обов'язково додаються до апаратних пристроїв та програмного забезпечення. Також надзвичайно важливим є вміння результативно спілкуватися з тьюторами в системах дистанційних курсів вивчення ІКТ або службами підтримки користувачів. Такі знання і вміння вкрай необхідні у випадках, коли комп'ютерний пристрій чи система дає збій [9].

Формування інформаційної культури та комп'ютерної грамотності майбутніх поліцейських є дуже важливою складовою частиною сучасного навчання у межах закладу вищої освіти, оскільки інформація стала стратегічним продуктом, а здатність до використання засобів її обробки, основним з яких є комп'ютерна техніка, виявилась надважливим критерієм ефективності вирішення повсякденних професійних задач [10].

Формування інформаційної культури та комп'ютерної грамотності майбутніх поліцейських повинно мати комплексний характер, використання інформаційних технологій має бути на кожному занятті.

Обґрунтуємо цю тезу.

На лекційному занятті презентація в процесі пояснення нового матеріалу дає змогу не використовувати дошку. Це означає, що звільняється час на проблемно-пошукові діалоги між викладачем та студентами/курсантами щодо усвідомлення та закріплення навчального матеріалу.

Найскладніша тема заняття буде завжди цікава, якщо навчальний матеріал на екрані представлено у фарбах, звуковому форматі та з використанням інших ефектів. Окрім цього, цікава та яскрава презентація викладача, яка виконана із дотриманням усіх правил та вимог до створення мультимедійної презентації, формує інформаційну культуру здобувачів та їх естетичний смак.

Формуванню комп'ютерної грамотності також сприяє використання для закріплення навчального матеріалу на лекційних заняттях інтерактивних методик, серед яких зазначимо Plickers, Padlet, LearningApps тощо.

Підготовка до семінарських та практичних занять повинна мати інформаційну складову частину, якою може бути пошук інформації в Інтернеті, опрацювання баз даних, підготовка доповідей із презентацією, створення проєктів тощо.

Викладачеві рекомендовано організовувати семінарські та практичні заняття із використанням інформаційних технологій, наприклад:

1) організовувати вебконференції, які є варіантами семінарських занять, але тривають довше, мають більше учасників і дозволяють провести тематичний розподіл учасників за секціями. Вебконференції частіше мають на меті не поглиблення знань з певної теми, а розширення тематики. Вебконференція також дозволяє встановити зв'язок з видатними науковцями, спортсменами, провідними фахівцями-практиками і будь-якими іншими цікавими людьми. Участь у такій конференції, безсумнівно, сприяє формуванню комп'ютерної грамотності та інформаційної культури здобувачів вищої освіти;

2) використовувати на семінарських/практичних заняттях комп'ютерні дидактичні ігри, які допоможуть викладачу створити належні умови для роботи здобувачів вищої освіти у комп'ютерному середовищі. Це дасть змогу краще закріпити (чи повторити залежно від ситуації) вже вивчений матеріал, узагальнити або систематизувати його;

3) використовувати комп'ютерне тестування, яке допоможе забезпечити умови для контролю знань здобувачів та активізації їхньої пізнавальної діяльності. Наприклад, тести можуть бути пред-

ставлені у вигляді карток із завданнями, відповіді та (або) розв'язання яких будуть представлені в зошитах чи на спеціальному бланку. Вчитель може запрограмувати автоматичний перехід слайдів через певний проміжок часу. Досить дієвим засобом для фронтального опитування на занятті є додаток *Plickers*. Назвемо переваги його застосування:

- цей тестовий сервер значно допомагає зекономити час та провести миттєве опитування всієї групи;

- ведеться статистика й можна відстежувати засвоєння матеріалу за темами;

- завдяки статистиці можна одразу проаналізувати та обговорити питання, які викликали складнощі, роз'яснити матеріал тим курсантам, які дали неправильні відповіді;

- за допомогою додатка можна здійснювати розподіл респондентів за групами для подальшої роботи на занятті. Так, після фронтального швидкого опитування, курсанти рівномірно розподілялись за групами залежно від рівня засвоєння навчального матеріалу;

- доцільно ставити перед студентами/курсантами й логічні завдання, які включають слова «поясніть», «доведіть». Але пояснення й аргументованість відповідей здобувача вишу буде залежати від рівня його підготовки до такого виду питань, знань та вмінь використовувати в процесі навчання інформаційні технології й інформацію, отриману за допомогою ІКТ;

- викладач має знати, що заняття із використанням кейс-методу – ситуаційної методики, яка повинна підтримуватися достатньою кількістю наочних матеріалів з боку викладачів (статей з періодичних видань, онлайн- та відеопідтримкою), вимагають використання інформаційних технологій та інформації від здобувачів вищої освіти.

Уміння користуватися і застосовувати у професійній діяльності викладача та навчальній діяльності студентів ЗВО різноманітні сучасні засоби – це лише половинна справа, адже для мобільної, динамічної взаємодії потрібний засіб взаємозв'язку між тими, хто навчає, й тими, хто навчається. Нині для такої взаємодії успішно використовують хмарні технології. Використання хмарних технологій надає можливість одночасно працювати студентам і викладачам над одним проектом, тобто виконувати завдання, проходити тестові завдання або розв'язувати задачі. Це допо-

магає розвинути вміння працювати в команді, уміння відстоювати свої ідеї, застосовувати мозковий штурм і ділитися своїми знаннями. Зручність також полягає в тому, що значна частина хмарних сервісів має власні мобільні додатки для легкої і динамічної роботи з ними на таких пристроях, як планшети і смартфони, з використанням мобільної операційної системи iOS, Android та інших. Це створює можливість мати постійний зв'язок з усіма особистими даними в будь-якому місці і будь-який зручний час [11; 12].

Під час підготовки до навчальних занять здобувачі вищої освіти можуть використовувати систему національних інформаційних ресурсів для пошуку потрібної інформації з певних тем. Прикладом Інтернет-ресурсу у галузі юридичних наук є сторінка «Правова наука». Цей ресурс створений і підтримується Науково-дослідним інститутом інформатики і права НАПрН України спільно з Управлінням планування та координації правових досліджень Апарату Президії НАПрН України. Ресурс «Правова наука» створено для задоволення потреб широкого кола фахівців, експертів і вчених у галузі права. Він містить узагальнену інформацію щодо сучасного стану наукових досліджень у цій сфері. Інтернет-ресурс «Правова наука» містить відомості щодо організації Національної академії правових наук України та її науково-дослідних установ та висвітлює основні нормативно-правові акти у сфері наукової і науково-технічної діяльності [13].

Висновки. Сучасний фахівець-правоохоронець зі сформованою комп'ютерною грамотністю та інформаційною культурою має володіти такими вміннями: опрацьовувати електронні документи; створювати мультимедійні презентації; розташовувати особисті науково-методичні розробки в мережі Інтернет; використовувати комп'ютер при розв'язуванні практичних задач; працювати з базами даних професійної спрямованості; використовувати інформаційні технології для роботи із законодавчою базою; використовувати інформаційні технології для підвищення рівня професійної компетентності.

Формування інформаційної культури та комп'ютерної грамотності майбутнього фахівця-правоохоронця можливе за умови правильної організації освітнього процесу, застосування інформаційних технологій на всіх видах занять та використання інтерактивних методик навчання.

ЛІТЕРАТУРА

1. Нетьосов С. Використання інформаційно-комунікаційних технологій на уроках правознавства. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2011. № 3 (23). URL: <http://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/article/view/489/417> (дата звернення: 28.10.2020).
2. Воронкін О. Розвиток комп'ютерних технологій підтримки навчання студентів вищих навчальних закладів України (друга половина 50-х – початок 90-х років ХХ ст.). *Інформаційні технології*

i засоби навчання. 2014. № 1 (39), URL: <http://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/article/view/960/724> (дата звернення: 28.10.2020).

3. Вакалюк Т. Можливості використання хмарних технологій в освіті. *Актуальні питання сучасної педагогіки* : зб. тез доп. міжнар. наук.-практ. конф., м. Острог, 2013. С. 97–99.
4. План заходів з реалізації стратегії розвитку органів системи міністерства внутрішніх справ на період до 2020 року : розпорядження КМУ від 21.08.2019 р. № 693-р. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/KR190693.html (дата звернення: 29.10.2020).
5. Богачик М. Формування інформаційної компетентності старшокласників загальноосвітніх навчальних закладів. URL: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Npd/2009_4/Bogachik.pdf.
6. Клімушин П.С. Кваліфікаційні вимоги інформаційної компетентності державних службовців. *Теорія та практика державного управління*. 2011. Вип. 2 (33). С. 1–6.
7. Матвієнко О.В., Цивін Н.М. Основи менеджменту інформаційних систем : навчальний посібник [вид. 2-ге, перероб. та доп.]. Київ : Центр навч. літ., 2005. 176 с.
8. Культурология. XX век. Энциклопедия. Т. 1. Санкт-Петербург : Университетская книга, 1998. С. 135.
9. Олійник Ю.І. Інформаційна культура особистості – актуальна освітня проблема. *Збірник наукових праць Херсонського державного університету. Серія «Педагогічні науки»*. 2013. Вип. 63. С. 187–193. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/znpnp_2013_63_39 (дата звернення: 27.10.2020).
10. Кузнецов О.С. Сучасна модель інформативної компетентності майбутніх правоохоронців. URL: <file:///C:/Users/user/Downloads/Kuznietsov%20O.pdf> (дата звернення: 27.10.2020).
11. Бурговий С. Хмарні технології в освіті: Microsoft, Google, IBM. URL: <http://oin.in.ua/osvitni-hmary-microsoft-google-ibm-suchasni-instrumenty-formuvannyaosvitnoho-seredovyscha-navchalno-doslidnytskoji-diyalnosti-ditej> (дата звернення: 1.11.2020).
12. Клепко С. Компетенція освіти: обмеження і перспективи. *Постметодика*. 2005. № 1. С. 9–17.
13. Правова наука. Електронна база даних НАПРН України. Головна сторінка. Правила користування БД «Правова наука» URL: <http://db.ipri.org.ua/> (дата звернення: 1.11.2020).

REFERENCES

1. Netosov S. Vykorystannia informatsiino-komunikatsiinykh tekhnolohii na urokakh pravoznavstva. Informatsiini tekhnolohii i zasoby navchannia. [The use of information and communication technologies in law lessons. Information technologies and teaching aids]. № 3 (23), 2011. URL: <http://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/article/view/489/417>. (Data zvernennia: 28.10.2020). [in Ukrainian].
2. Voronkin O. Rozvytok kompiuternykh tekhnolohii pidtrymky navchannia studentiv vshchychkh navchalnykh zakladiv Ukrainy (druha polovyna 50-kh – pochatok 90-kh rokiv KhKh st.). Informatsiini tekhnolohii i zasoby navchannia. [Development of computer technologies to support the education of students of higher educational institutions of Ukraine (the second half of the 50s – early 90s of the twentieth century). Information technologies and teaching aids]. № 1 (39), 2014. URL: <http://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/article/view/960/724>. (Data zvernennia: 28.10.2020). [in Ukrainian].
3. Vakaliuk T. Mozhlyvosti vykorystannia khmarnykh tekhnolohii v osviti. Aktualni pytannia suchasnoi pedahohiky. [Possibilities of using cloud technologies in education. Current issues of modern pedagogy]: zb. tez dop. mizhnar. nauk.-prakt. konf., m. Ostroh, 2013 r. S. 97–99. [in Ukrainian].
4. Plan zakhodiv z realizatsii stratehii rozvytku orhaniv systemy ministerstva vnutrishnikh sprav na period do 2020 roku: rozporiadzhennia KМУ vid 21.08.2019 № 693-r. [Action plan for the implementation of the strategy for the development of the system of the Ministry of Internal Affairs for the period up to 2020: the order of the Cabinet of Ministers]. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/KR190693.html (Data zvernennia: 29.10.2020). [in Ukrainian].
5. Bohachyk M. Formuvannia informatsiinoi kompetentnosti starshoklasnykiv zahalnoosvitnikh navchalnykh zakladiv. [Formation of information competence of high school students of secondary schools]. URL: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Npd/2009_4/Bogachik.pdf. [in Ukrainian].
6. Klimushyn P. S. Kvalifikatsiini vymohy informatsiinoi kompetentnosti derzhavnykh sluzhbovtiv. Teoriia ta praktyka derzhavnoho upravlinnia. [Qualification requirements for information competence of civil servants. Theory and practice of public administration]. 2011. Vyp. 2 (33). S. 1-6. [in Ukrainian].
7. Matviienko O. V., Tsyvin N. M. Osnovy menedzhmentu informatsiinykh system: navchalnyi posibnyk. [vyd. 2-he, pererob. ta dop.]. [Fundamentals of information systems management]. Kyiv: Tsentr navch. lit., 2005. 176 s. [in Ukrainian].
8. Kulturolohiya. 20 vek. Entsiklopedyia. [Culturology. 20 century]. T.1. Sankt-Peterburh: Unyversytetskaia knyha, 1998. С. 135. [in Ukrainian].
9. Oliinyk Yu. I. Informatsiina kultura osobystosti – aktualna osvitiina problema. Zbirnyk naukovykh prats Khersonskoho derzhavnoho universytetu. Pedahohichni nauky. [Information culture of personality as an

- urgent educational problem. Collection of scientific works of Kherson State University. Pedagogical sciences]. 2013. Vyp. 63. S. 187-193. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/znppn_2013_63_39 (Data zvernennia: 27.10.2020). [in Ukrainian].
10. Kuznetsov O. S. Suchasna model informatyvnoi kompetentnosti maibutnikh pravookhorontsiv. [The modern model of informative competence of future law enforcement officers]. URL: <file:///C:/Users/user/Downloads/Kuznietsov%20O.pdf> (Data zvernennia: 27.10.2020). [in Ukrainian].
 11. Burtovyi S. Khmarni tekhnolohii v osviti: Microsoft, Google, IBM. [Cloud technologies in education: Microsoft, Google, IBM]. URL: <http://oin.in.ua/osvitni-hmary-microsoft-google-ibm-suchasni-instrumenty-formuvannyaosvitnoho-seredovyscha-navchalno-doslidnytskoji-diyalnosti-ditej/>. (Data zvernennia: 1.11.2020). [in Ukrainian].
 12. Klepko S. Kompetenizatsiia osvity: obmezhenia i perspektyvy. Postmetodyka. [Competence of education : limitations and prospects]. № 1. 2005. s. 9-17. [in Ukrainian].
 13. Pravova nauka. Elektronna baza danykh NAPrN Ukrainy. "Holovna storinka. Pravyla korystuvannia BD "Pravova nauka"". [Legal science. Electronic database of the National Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine. "Home page. Rules for using the database "Legal Science""]. URL: <http://db.ippi.org.ua/>. (Data zvernennia: 1.11.2020). [in Ukrainian].